Ч. 14 (10.982). Львів, пятниця 21. січня 1927 Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Співпраця трьох народів.

З приводу вступлення словаків до чехословацького уряду.

Саме на новий рік рішив клюб послів і сенаторів словацької (католицької) народньої партії на спільному засіданні під проводом голови партії посла Андрія Глінки вислати своїх представників до чехословацького уряду. З тою метою вибрано на томуж таки засіданні шістьох кандидатів на два міністерські портфелі: трьох послів партії (адвокатів) на становище міністра уніфікації і трьох послів священиків на становище міністра здоровля. З тих шістьох кандидатів уряд вибрав адв. д-ра Гажіка міністром уніфікації й о. д-ра Тісо міністром здоровля, яких іменовано на згадані становища зараз у найближчих днях.

Яке значіння має вступлення словацьких представників до празького уряду? Що воно означає в житті чехословацької республики і що воно повинно принести словацькому народові?

За час 8-літнього існування незалежної Чехословаччини словацька справа переходила ріжні фази, про які тут не місце ширше розводитися. На всякий випадок слід ствердити, що по перших хвилях підойму й захоплення прийшло скоро розчарування й обурення, спричинене централізаційними змаганнями чеських політиків. Розчарування й обурення словаків вилилося передовсім їх опозиційним становищем у відношенні до Праги і живою пропагандистичною діяльністю за кордоном. Не без значіння була тут і акція словацьких провідників в Америці, де саме в часі світової війни заключений був між ними і Масариком та Бенешом т. зв. Пітсбурґський пакт, що гарантував Словаччині в рямках спільної держави повну територіяльну автономію. Саме проти ломання цього пакту чеською стороною протестували словаки як у краю, так і в Америці, де словацька еміграція доволі численна, дуже енергічно.

Від часу, як до чехословацького уряду Швеглі вступили представники двох німецьких демократичних партій, було очевидно, що справа притягнення словаків до урядової більшости є тільки питанням часу. І справді переговори з католицькою словацькою партією в цій справі велися здавна, та все таки обі сторони не могли довший час ніяк зговоритися. Щойно в останніх днях обі сторони порозумілися на стільки, що прихильники посла о. Глінки могли ухвалити, що вони згідні приступити до парляментарної більшости і переймають на себе функції правительственної партії.

Вступлення словацьких делегатів до празького кабінету є в історії Чехословаччини справою величезної ваги, подібно, як свого часу вступлення хорватської партії Радіча до югославянського уряду мало величезне значіння для національної і державної консолідації зєдиненого королівства сербів, хорватів і словінців. Це притягнення найбільшої і найвпливовішої словацької партії до правительственної більшости і до керми державою означає великий крок наперед у важкому процесі консолідації чехословацької держави. Одночасно ця подія означає скріплення державної думки і зріст її сили в цілій Чехословаччині. Разом з тим устане та агітація, що її управляли словаки на міжнародньому терені і в Америці проти теперішніх керманичів спільної держави, які досі не хотіли признати словакам прав до вільного автономного життя, хоч це підписали свого часу торжественно в Пітсбурґу.

Для Словаччини рішення „людової страни" о. Глінки має теж преважне значіння. Не тому, що в празькім уряді засядуть два представники словацького народу, з чого один на такому визначно політичному пості, як становище міністра уніфікації, але передовсім тому, що Словаччина входить тепер дійсно у фазу здійснювання автономного принципу в свойому внутрішньому устрою. Слід замітити, що справа, ізза якої розбивалися довший час переговори Швеглі зі словаками, а саме обсада теки міністра для Словаччини, поладнана шляхом компромісу. Це міністерство буде знесене, а уряд на Словаччині обійме директорія, зложена з трьох словацьких міністрів, а саме з двох вище згаданих і з д-ра Годжі, міністра рільництва, який належить до тих нечисленних словаків, що заступають тенденції чесько-словацької національної єдности. Обставина, що цілу політику в католицькій Словаччині бере в свої руки католицька партія, має своє значіння головно з того погляду, що ізза відомого протирелігійного курсу чехів, який вони пробували накинути й на Словаччині, приходило між ними і словаками до постійних конфліктів. Тепер і цей курс чехів не матиме місця в автономній словацькій країні.

В цілості притягнення словаків і німців, отже трьох головних народів держави, до державної керми в Чехословаччині означає без сумніву великий поступ в напрямі її консолідації і її скріплення. Одночасно це є доказом, що чехословацька республика ставить чимраз поважніші кроки на шляху повної рівноправности своїх народів. Тому слід сподіватися, що по німцях і словаках прийде черга й на інші, дрібніші відлами народів Чехословаччини, в тому числі й на 600-тисячне населення українське.

Жиди й українці.

Дальші два українські голоси в обхідній анкеті львівської „Хвилі".

Менше „політично", себто більше безпосередньо, хоч зате й більше наївно (себто своєрідно ідеалістично) висловився на тему жидівсько-українських взаімовідносин д-р Т. Окуневський.

„В останніх часах не все вдоволяло мене становище жидівських політиків, які — одержавши значну частину мандатів ізза нашої навмисної абстиненції підчас виборів — не трималися принципу безсторонности, правди і допомоги для покривджених, але шукали ближчої утилітарної користи для свого народу, не зважаючи на те, що тим шкодять слабшому певно економічно! — Ред.) від себе народов і наражують на шкоду культуру краю. (Маю на думці угоду Райха-Грабського).

Згори зазначую, що тепер переживаю фазу великої пошани (респекту перед жидівським інтелектом і перед суцільністю вашої раси, яка мабуть походить іще від заповідей Мойсея, що заборонив вашій расі кровно мішатися з іншими расами, через що витворилося в жидівськім народі одно бажання, один інстинкт, і коли станеться якийсь жидівський погром в Румунії, Росії або деинде, то негайно відзиваються жиди з цілого світа, а історія Драйфуса, Бейліса, Тіса Еслєр, а тепер Шварцбарта доказує, що жиди всього світа, не зважаючи на ріжниці, всюди є одною суцільною масою з одним інстинктом і одним бажанням.

Цього непомірно завидую жидівському народові, сам будучи сином народу, що у важких хвилях сам постійно розпорошується — і треба ще богато, дуже богато праці над ним, щоби почув в собі хоч крихітку тієї єдности, яку інстинктовно почувають в собі жиди всього світа.

Але скоро маю таку пошану перед вашим народом і солідарністю і скоро знаю, що вас в краю є 10 відсотків та що не займаєте сіл, тільки міські осередки, то мушу звернутися на адресу вашої раси із закидом, що не все стоїть вона по стороні правди.

Легка нажива при помочі куплених за політичні услуги концесій, доривочна, не все совісна торговля, розпивання народних мас по коршмах, та придержування полисильних цього світа, щоби тільки забезпечити легку ловлю з різнородних концесій, — ось, що робить з жидів людей без принципів і несимпатичних.

Жиди в нашім краю зі своїм високим інтелектом, гнучкістю ума могли би бути сілю нашої землі, і я думав, що коли повстане сіоністична партія, то — працюючи над освідомленням і ублагородненням своїх мас — зблизиться до нашого трудового народу і разом з нами буде співділати у виздоровленні нашого народу. Це я частинно завважив у жидів, що працюють на ріллі. Зрештою, завела мене надія.

Ваша делегація у польськім соймі пішла по лінії найменшого опору і попала у відвічний гріх вашої раси, з яким боровся ваш великий Мойсей в Пятикнизі, наказуючи свому народові, щоби служив Єгові, себто правді, а не золотому тельцеві...

Практично річ беручи, думаю, що ваша журналістика зробила би краєві велику прислугу і причинилася би до ублагороднення (!!) українців і поляків в тому краю, колиб без огляду на хвилеву користь жидів і приподобання сильним цього світа все виступала в обороні правди, праці й інтелекту...

Скоро всі старозаконні станеть при принціпі, який я назвав „чесною працею і правдою" і будуть його безоглядно реалізувати, то місце дотеперішніх непорозумінь заступить прихильність, що влекшить згідливе й позитивне співжиття обох народів.

В моїй практиці як адвоката і політика стрічався я з добрими й незобними проявами вашої раси і ствердив при тому, що в інстинктах мого народу нема кровавої (?!) ненависти до вас. Ще хлопцем був я зливований, почувши вислів одного гуцула з наших карпатських гір: „Не допусти, Господи, щоби сонічко боже сходило без жидка, бо хто мені поможе в нещасті".

В пізнішому часі обсервував я велику допомогу жидів уділювану нашим селянам, на побільшення варстатів праці при парцеляції двірської землі, якої з причин шовіністичних не хотіли нам продавати польські двори. Бачив я і вірність жидів, коли я був в нещасті і найшовся без помочі. Тоді жиди поспішили мені з допомогою. Але бачив я і жорстокість, коли викидувано наших селян з останньої скиби землі, і ніщо не зворушувало їх (жидів), коли спиралися на букві закону, а за ними стояв готовий до виконання екзекуції — судовий екзекутор.

Відповідь д-ра Т. Окуневського кінчається не зовсім пригожою апострофою на адресу крикунів і наслідувачів більшовицьких метод...

Опінію д-ра Окун. дуже важко аналізувати. В першу чергу вона не дає прямої відповіди на поставлені питання, не обхоплює всебічно жидівської проблеми на українській території, хоч намагається дати начерк жидівської психіки. Зновуж бажання д-ра Окун. поставити галицьких жидів в ролю своєрідних „медіяторів" між українцями і поляками — також наскрізь схиблене. Не можна сказати, щоби прихапцеві скоки на терен більшовизму (відповідні уступи, як зайві, ми пропустили) — теж були в даному випадку доцільні. Поклони перед „високим інтелектом" жидів мало обосновані і спираються на прикметному нашій масі примітивізмі і сліпій вірі в „жидівську мудрість". Величавими у жидів є тільки інстинкт солідарности і безцеремонної автореклями та зручної суггестії — якраз щодо їх „високого інтелекту".

Практичної розвязки, якими засобами змагати до ліквідації непорозумінь між українцями і жидами, д-р Окун. не дав. Та треба признати, що це дуже важке завдання. Старався підійти до розвязки цього питання д-р Лев Бачинський, однак прикметний йому мягкотілий лібералізм зупинив його на півдорозі.

На загал опінія д-ра Окун. просякнута леготом безпричинного ідеалізму, який дехто міг би назвати навіть фільософічною наївністю.

Православний зїзд.

Над чим радив зїзд представників православного духовенства і мирян у Варшаві?

Між 10.—12. січня відбувалася у Варшаві нарада представників православного духовенства і мирян, на якій учасники застановлялися над теперішнім положенням православної церкви в Польщі. На нараді виголосив між іншим великий реферат на ту тему митрополит Діонізій. Він зазначив, що православна церква переживає в Польщі дуже важкі часи передовсім тому, що по нинішній день немає „статуту", який нормував би її правне положення в державі. Крім того спинився довше на історії введення автокефалії православної церкви у Польщі, яка, на його думку, дала церкві деякі користи.

Зїзд займався між іншим „статутом для православної церкви та над постановами про внутрішній устрій православної церкви в Польщі". Ці постанови приняв варшавський синод 13. III., 5. VI. і 1. VII 1925 р. Учасники зїзду приняли постанову, в якій звертаються до синоду з проханням доповнити ці „постанови" уступом про те, що найвищою законодатною установою православної церкви в Польщі є т. зв. помістний собор, скликуваний періодично на основі точно зберіганих канонів православної церкви.

Митрополит Діонізій заявив при кінці наради, що черговим завданням церковної влади є тепер скликання православного собору з цілої Польщі. Та справа скорішого чи пізнішого його скликання залежить — на думку митрополита — у великій мірі від польського уряду, перед яким почато в тій справі заходи ще в грудні минулого року. Для підготовки собору відбудеться окрема т. зв. передсоборна нарада.

Найважнішою справою, яку вирішив зїзд, треба вважати факт затвердження славного „статуту" православної церкви в Польщі, який виробило міністерство освіти в часи міністрування відомого і незвичайно „заслуженого" для польсько

го православя Станислава Грабського.

В зїзді взяло участь 60 благочинних і стількиж церковних ктиторів. Вони вибрали споміж себе окрему делеґацію, зложену з 7 духовних і 5 світських учасників зїзду, яка під проводом протопресвитера варшав. митрополичого собору о. Т. Теодоровича мала вручити спец'яльно виготовлений матер'ял у порушених на зїзді справах польському урядові, а також мала відвідати в тихже справах маршалків сойму і сенату. В меморіялі зїзд висунув до уряду такі домагання: 1) прискорити встановлення правового положення православної церкви в Польщі через затвердження виробленого і предложеного урядові вищою церковною владою статуту (того самого, про який вгорі згадано!); 2) дати всьому православному духовенству, як безумовно льояльному до польської держави, право польського горожанства; 3) припинити у відношенні до православного духовенства адміністративні надужиття світської влади на місцях, даючи духовенству змогу в кожному випадку доказувати свою невинність судовою дорогою; 4) забезпечити православне духовенство державчим грошевим і земельним удержанням; 5) припинити парцеляцію церковних земель та залишити їх у розпорядженні монастирів і парохій; 6) уневажнити ревіндикацію церков і задовольнити старання православних вірних про відкриття тих парохій і церков, які зачинені в недавному часі а на майбутнє відноситися прихильно до подібних старань. Цілий зміст меморіялу подаємо на основі інформацій варшавської російської газети „За Свободу".

*

При тій нагоді не можемо прилюдно не замітити, що не зважаючи на важність і далекосяглість деяких постанов описаної наради, які то постанови будуть мати не мале значіння і для українського православного населення під Польщею, ні один з інтелігентних православних українців з північно західних українських земель не вважав за доцільне поінформувати українського загалу про ті події на сторінках одинокого українського щоденника, яким є „Діло" на західньо українських землях.

„Моральна санація" у практиці.

До чого у нас уживають поліції?

Пишуть нам:

Безпереривною низкою спадали все на наш нарід адміністративні зловживання і ніхто тому не дивувався, бо чейже ми знаємо, куди попали ми і з ким маємо до діла. Але по травневім перевороті, себто в часі т. зв. моральної санації, дехто повірив, що чейже дещо зміниться. До таких легковірів належали і громадяне села Підсадки, повіт Львів. Опираючись на обовязуючім шкільнім законі, виготовили вони в приписанім речинці дня 29. XII. 1926 тридцять деклярацій за 43 дітей з домаганням заведення української мови навчання в народній школі в Підсадках. А що на декляраціях мусять бути залеґалізовані підписи батьків, то громадяне зібралися у громадській канцелярії з жаданням, щоби громадський комісар потвердив правдивість їхніх підписів. Але комісар Ян Баркет заявив, що не може підписати, доки не дістане дозволу від старости. Обурені таким поступком наканіука громадяни зложили часть своїх деклярацій у гром. Иосифа Бабія, щоб він найближчого дня поїхав зі скаргою до староства. Одначе слідуючого дня вже в 5 год. зрана прийшов до хати п. Бабія постерунковий Кароль Тарадай і сконфіскував зложені у нього деклярації. Щойно дня 2. I. ц. р. інший постерунковий приніс п. Бабієві і віддав сконфісковані деклярації, намагаючися при тім переконати його, що нічого не сталося і щоб „сидів тихо".

Так поступають тепер адміністративні чинники супроти нашого населення. Щоб унеможливити внести деклярації в приписанім речинці до кінця грудня, конфіскують їх, а опісля, як уже речинець вношення минув (2. I.), тоді віддають. Так виглядає тепер „моральна санація" у практиці. Подаємо цей факт надужиття підсадецької поліції і громадського комісаря нашим політичним чинникам, щоб цею справою як слід занялися.

Радянська Україна.

За дешеве видання „Кобзаря".

Київська „Пролетарська Правда" порушує важну справу загально доступного і дешевого видання творів Т. Шевченка. Вона піддає думку видати з нагоди десятих роковин жовтневої революції повного „Кобзаря" з коротенькими поясненнями, що коштував би не більше як 50 копійок. Таж газета інформує, що 300 тисяч карбованців, потрібних для вибудування памятника Шевченка в Київі, мається зібрати в порядку громадського збору. Цю суму треба зібрати до 10. березня 1931 року, що є днем 70-тих роковин смерти Шевченка.

Українізація радапарату влади в частині Воронежчини.

„Вісти" з 8. січня повідомляють, що воронізький губерніяльний виконавчий комітет має намір в часі перевиборів рад українізувати державний радянський апарат в одній волости кожного повіту. Вороніж лежить, як відомо, на території Російської Федеративної республики, а до воронізької губернії належить кілька повітів, що мають перевагу українського населення. Покищо взято на увагу тільки три повіти. В поодиноких волостях тих повітів, призначених для українізації в цьому році, мають зукраїнізувати всі сільради, міліцію та судові органи. Вже тепер підшукують відповідних урядників, що малиб працювати в українізованому апараті. Вони пройдуть відповідні курси. Кожна повітова установа буде мати теж по одному робітникові, що знатиме українську мову. Таким чином волости будуть мати змогу листуватися з повітом в українській мові.

Українська опера в другій половині сезону.

З кінцем першої частини цьогорічного сезону зайшли — як інформує літературний додаток харківських „Вістей" „Культура і побут" — деякі зміни в управі оперного обєднання України. На чолі обєднання став на місце Каргальського, що анґажував до одеської опери нашого земляка М. Голинського, А. Воробйов. Новий директор перевів в першу чергу скорочення „штатів" в поодиноких операх. В самій харківській опері звільнено 35 акторів. Не менші скорочення відбулися і в київській та одеській опері. План переїзду опер, чи краще обміну силами буде відбуватись не три рази, а два рази на протязі сезону. В другій частині сезону вони гратимуть там, де тепер затрималися. Таким чином у Харкові буде теперішній склад одеської опери, в Київі харківської, а в Одесі київської. Одначе найвидатнішими акторами ці опери мають від часу до часу обмінюватися. Щож до репертуару, то він може збогатитися такими новими і зукраїнізованими операми як „Онєгін" (переклад Черкасенка в обробці Воронового, „Трільбі", „Фауст" і „Чо-Чо Сон". Поза тим піде також опера „Енеїда", в Київі піде „Тарас Бульба" і „Князь Ігор", а в Одесі „Лоенґрін", „Винова Краля", „Майстерзінґери" і „Озірний Бунт". До харківської опери належать такі визначні співаки-актори: Голинський, Кипоренко-Доманський, Будневич, Поторжинський, Шведловський, Шаповалов, Воронець, Копйова, Закревська, Робська і Гужова. Режисерами є Мандів, Лапицький і Ходкевич.

Концентраційний наступ

Сороказі вороги Обєднання. — Штучні мотиви їх кампанії. — „Той, третій". — В що вірять і в що не вірять рекламатори д-ра Бачинського. — Авторітетне вияснення голови УНДО. — „Темне місце" чи темні і брудні думки.

В останніх часах поведено ґенеральну атаку проти Українського Нац.-Демокр. Обєднання спільними силами всіх ворожих українському національному таборові і невдоволених з його консолідації чинників. Завзяту боротьбу проти Обєднання найбільш неперебірчивими засобами ведуть і українсько-москвофільські, і польські, і радянсько-комуністичні чинники. Видно, що Обєднання є справді дуже важливим організаційним чинником і захистом для українського народу, коли аж такі ріжнородні чинники спряглися і поєдналися для спільної кампанії. Радянська преса невдоволена, що організований український національний табор не впав ниць перед всесильною Москвою і не признав офіційної Радянської України найповнішим і найвищим зразком самостійности й незалежности української нації. Тому бє на тривогу, що — мовляв — українське „дрібноміщанство" готується до угоди з Польщею. Українсько-москвофільська преса, як ліво соціялістична („Світло", „Воля Народа" і „Наше Життя"), так і правонаціоналістична („Рада") з тих самих мотивів, та ще й мотивів брудної партійної конкуренції, вдаряє в Обєднання. Всі ті

Життя і школа

Найновіші проекти устрою польського шкільництва й українські середні школи.

(Докінчення.)

„Вихідною точкою" — як сказав віцепр. Барткель — є 7 літня всенародня школа. Спинюся дещо ширше над проєктом тієї школи, вже хоч би тому, що ця справа є тенором цілої реформи.

В принципі всенародня школа є 7-клясова й триває від 7—13 року життя. Наука безплатна. Одначе беручи на увагу ступні успособлення дітей, ця всенародня школа, що має бути підбудовою для всіх родів шкіл, мусить бути зрізничкована, а не однакова (jedn lita) для всіх дітей, як це проєктували попередні проєктодавці.

Слабше успосіблені діти слід вже на початку шкільної науки або по першому її році — направляти до рівнорядних відділів, а найгірших до заведення для ідіотів. Наслідуючи систему в Мангаймі, проєктує Навроччинський вже від першого року навчання вести рівнорядні відділи: а то побіч нпр. А для нормально середньо-успосіблених 7 літ, ще відділ Б для дітей нормально слабо-успосіблених 6 літ, відділ В для анормально слабо-успосіблених 4 роки. В кожному з тих відділів остання кляса дає заокруглену цілість знання. Для високо-успосіблених твориться від відділу А по 4. клясі біфуркаційний відділ Г, а вкінці, щоби ще більше перевести селекцію чи сеґреґацію на основі успосіблень, а не основі походження чи там маєткового стану родичів — біфуркується ще й третю клясу (7 рік науки) для тих, що підуть до гімназій і віддадуться переважно теоретичним студіям, і для тих, що віддадуться практичним званням та перейдуть до тзв. ліцеїв, фахових шкіл і т. і.

Розуміється, що в обсязі цеї системи існують різні переходи з відділу до відділу, якщо такий перехід буде обоснований діягнозою успосіблення, яке може з ріжних причин перехилитися в одну або в другу сторону.

Такий устрій всенародньої школи улекшить її получення з середньою школою, яка складалася би з найрізніших типів з різною кількістю кляс. Середню школу становили би: фахові школи, 4 літні ліцеї, 5 літні гімназії різних типів.

Фахові школи доповнялися би з відділу А, але вільно було би спосібнішим перейти і до ліцеїв, а навіть до гімназій. З відділу Г переходили би учні до фахових шкіл, ліцеїв і до гімназій. А знову з біфуркаційного відділу при Г переходили би учні лише до гімназій, і це були би найспосібніші учні з нахилом до теоретичних студій.

Всі типи середніх шкіл були би зрівнані у відношенні до університетів.

В цілій системі переведено отже принцип педагогічного добору і не нарушено єдности шкільництва.

Для кожної спосібної дитини була би це драбина, що зачинається першим роком науки в діточому садку й кінчиться університетом або іншою вищою школою. Для дітей менше спосібних й неспосібних ця драбина була би відповідно до здібностей коротша.

Так в головних зарисах представляється найновіший проєкт устрою польського шкільництва.

Иде тут головно про 7 літню й 7-клясову всенародню школу і про 5 літню гімназію. Боєве гасло звучить: чи 7-літня народня школа як підбудова всіх вищих шкіл, чи 8-літня гімназія?

Для нас, Українців, цей проєкт є незвичайно важний з різних оглядів. Важний він для нас як проєкт сам для себе, на основі якого будуть вчитися наші діти, але важний він ще також і тому, що ліквідує клясичні гімназії, які в нас одиноко істнують (державні і приватні). В цьому проєкті нема місця для 8 літньої гімназії, три нижчі кляси гімназії зникають, бо в них — як кажеться — є тойсам науковий матеріял і тойсам уровень знання, що в 3 вищих клясах народньої школи. Цей проєкт готов повалити наші приватні гімназії, з яких всі є клясичні і мають по більшій части нижчі кляси. Тому з огляду на вагу справи й українське громадянство мусить над цею справою заздалегідь подумати, щоби в даний час заняти відповідне становище. Годиться додати, що вже й так народня школа своїми вищими клясами робить конкуренцію нижчим клясам гімназії, не тільки державної, але ще в більшій мірі робить й буде робити приватній з огляду на зубожіння населення. Вихід може бути такий: або ми зрезиґнуємо з наших клясичних гімназій передовсім приватних, і в тій справі віддамо ініціятиву й напрям праці державі — або згодимося завести в себе 5-літні гімназії.

В першому випадку виставилися би ми на посміховище, хоч ми ще маємо своїх 14 приватних гімназій — пишуть поляки, що одна приватна українська гімназія припадає на 278.515 мешканців, одна прив. польська на 45.920, німецька на 8.647, а жидівська на 24.350. І ці числа є мірилом заінтересування шкільництвом і найкращим доказом культурних запотребувань, яких шкільництво нпр. українське (чи інше) майже зовсім не проявляє. Вправді тут можна би покликатися на економічні відносини, одначе ті різниці не є такі великі, щоби оправдували вповні відсутність чи спроможність ініціятиви в ділянці приватного шкільництва. Єдиним і рішаючим мотивом є тут лише відчуття потреби освіти, культурне вироблення". А далі годиться зазначити, що лише одинокі українці ждуть на заспокоєння тих потреб державою, бо коли жиди мають 117 прив. шкіл, німці 37, поляки 401, то українці лише 14, а москалі й білорусини 18.

Що тоді про нас написали би, якщо ми далиб впасти своїм гімназіям?

А якщо знову перемінимо їх на різнотипні 5 клясні середні школи, то в тому випадку, коли не будемо мати своїх 7-клясових всенародніх шкіл з українською мовою навчання — до гімназій прийде так слабо з української мови підготований матеріял, що тяжко буде собі з ним порадити, а передсмак того вже тепер мають наші українці.

Здатися на те, що лише держав-

що давно вже віддалися добровільно в полон чужим чинникам, вмовляють в громадянство „угодовість“ Обєднання. А польська преса — навпаки — вдавнє в Обєднання за те, що воно не лише неугодове, але й ірредентистичне. Так напр. „знавець“ з комітету трьох Т Голувко закидує Обєднанню, що воно „є і є(?) стоїть на становищі ірреденти, відірвання українських земель від Польщі“, а „Дзєннік Львовскі“, орган „Звйонзку направи жечипосполітей“, в статті „Час почати“ писав з нагоди Народнього Зїзду:

„По весіть гострих дебатах і контроверзах (?!) побідила орієнтація у відношенні до Польщі негативна, а до провводу УНДО вибрано прихильників безоглядної ірредентистичної боротьби. Виявляє це з резолюцій, в яких зїзд в категоричній формі маніфестує, що міжнародні правні акти усталення границь щодо Сх. Галичини уважає знасилуванням права самоозначення народів, якого вони ніколи не вирекуться і змагатимуть до його здійснення, далі маніфестує свою солідарність і спільність інтересів з Наддніпрянською Україною...“

Отже радянські і зорієнтовані на них лівосоціялістичні чинники як і злеорієнтована „Рада“ йдуть наступом на Обєднання за мниму його угодовість у відношенні до Польщі і мниму ворожнечу до Рад. України; знову ж польські чинники вдаряють в Обєднання за його ірредентистичну політику, негативне відношення до Польщі і маніфестування солідарности та спільности інтересів з Наддніпрянською Україною.

В суті річи всі ті чинники поборюють Обєднання найбільш рафінованими засобами, наклепами, інсинуаціями і провокаційними сплетнями тому, що воно є організаційно-консолідаційною базою українського громадянства, що воно високо несе прапор самостійницьких, визвольних змагань українського народу, що воно єдине спирається на сили нації, не подаючись ні перед східними, ні перед західними можновладцями.

До цього спільного фронту, що намагається підірвати, як не розбити Обєднання, приєднався перед двома тижнями д-р Володимир Бачинський, що — попавши у нервову недугу, одержимий до кульмінаційної точки доведеною манією величности — розпочав „організувати“ всі европейські сили проти більшовиків. До здійснення цього ґіґантного завдання потрібна йому була угода з Польщею, яку він і заініціював на спілку з деякими наївними варшавськими чинниками. Виключений з Обєднання, почав мститися на його проводі своїми „ревеляціями“. Крайні теревені хорої людини в польській пресі („Дзєннік Людови“) використала вся ворожа до Обєднання українсько-москвофільська преса, а „Рада“ просто стала „лейборганом“ хорого д-ра В. Бачинського, не пропускаючи з його вельми цінних „ревеляцій“ ані одного слова. В сліди „Ради“ пішло „Світло“. Подаючи своїм непереборчивим читачам до вірування „золоті слова і думки“ д-ра В. Бач., ті органи в своїх коментарях в нічому не сумніваються — за винятком одного, а саме відкритого і щирого признання д-ра Бач., що свою угодову акцію він вів на власну руку.

„Мушу признати“ — твердить д-р Бач. у своїм інтервю в „Дзєннику Люд.“ — що мою політичну акцію, розпочату в перших днях листопада 1926 р., врученням п. Еріхови Кольбанові, директорові секретаріяту для справ національних меншостей при Союзі Народів, меморіялу, в якому насвітлював я польсько-українську справу: як вона представляється в нинішній хвилі та спосіб направи відносин між обома народами — веду самостійно без порозуміння з кимнебудь і всюди виразно застерігаюся, що нікого не репрезентую, лише власну особу.

Очевидно, це ствердження д-ра Бач. всі ворожі Обєднанню органи поминають мовчанкою або проходять мимо нього, бо їм потрібний інший матеріял для поборювання Обєднання і його проводу. Такий матеріял, піднесений до рівня смертельного гріха, найшли вони в отсій „ревеляційній“ пігулці:

„Приїхавши до Львова — сповідається д-р Бач. із своїх „великих діл“ — завважив я, що президія УНДО скликує повітові партійні збори з метою вибору делегатів на Нар. Зїзд. Стрінувши голову УНДО Левицького, спитав я його, чи поробить заходи щодо легального відбуття зїзду. Відповів мені, що уповажнив члена екзекутиви сен. Черкавського до заходів у тому напрямку, а коли я завважив, що сьогодні со мов. посли, а тим більше українські мають дуже мале значіння і з їх голосом ніхто не рахується, просив мене, щоби я у Львові й у Варшаві поробив кроки в справі дозволу на легальне відбуття зїзду. Розуміється, між нами була умовлена дискреція, ломлю її сьогодні тільки тому, що д-р Левицький поповнив у відношенні до мене цілу низку нелегальностей. Тоді відбув я на тему зїзду УНДО конференцію з дир. Райнендером, підносячи, що проектовані на зїзд резолюції УНДО йдуть значно на право у відношенні до Польщі і Радянської України та що зїзд має на меті вповні зліквідувати Петрушевичівців. При тому спирався я на інформаціях д-ра Левицького. Будучи у Варшаві, здобув я у директора політичного департаменту мін. внутр. справ д-ра Світальського дозвіл на легальне відбуття зїзду“.

Спираючись на цих інформаціях д-ра Бач., в яких правда чергується з видумками і переборщеннями, ворожа організованому українському національному таборові преса розвела божевільну інвективну кампанію проти Обєднання, закидуючи йому змагання до угоди на основі заходів щодо відбуття партійного конгресу. До тогож співділання д-ра Бач. в справі здобуття того дозволу було наскрізь самочинне і зовсім зайве. В тому напрямку авторітетне вияснення дає голова Обєднання д-р Дм. Левицький на сторінках „Свободи“ ч. 4.

„Підготовляючись до краєвого партійного зїзду, президія УНДО рішила поробити правні заходи, щоби не допустити до розвязання зїзду польською владою. В тій ціли доручила членам Центрального Комітету сенаторові Черкавському та пос. Хруцькому інтервеніювати в міністерстві внутрішних справ у справі зїзду та домагатися принявлення самоволі львівських органів влади, що зївакувала розвязувати незаконно всі політичні наради та зїзди нашої партії, скликувані на основі обовязуючого § 2. закону про збори. Оба названі члени законодатних установ мали довідати у міністерстві відповідь чи влада, дозглядаючи на підготовні зїзди в краю, допустить до правильного відбуття краєвого зїзду партії, чи дозволить і в тому випадку органам львівської влади нарушити обовязуючий закон. Президії, що підготовляла Народній Зїзд з величезним вкладом праці та сил, не треба було звати. Доручення президії виконав пос. Сергій Хруцький, і на кілька днів перед зїздом передав президії свою розмову в міністерстві, з якої виходило, що зїзду не розвяжуть.

В межичасі, на яких два тижні перед зїздом, стрінув я припадково д-ра В. Бачинського. Він заявив мені, що говорив у справі дозволу на зїзд з директором львівської поліції (на власну руку) і що буде в цій справі інтервеніювати ще у Варшаві, куди іде в справах „Дністра“. На жаль я тоді не спротивився його пованню інтервенції. Кілька днів пізніше д-р Бачинський зажадав проекту програми партії та резолюцій. Домагатися цього мав він право, бо був членом Ширшого Народнього Комітету, а всі члени такі проекти дістали. Одержав їх з канцелярії партії і д-р Бачинський. Опісля не бачив я д-ра Бачинського аж до самого зїзду і вислідами його приватної інтервенції не інтересувався“.

Це авторітетне вияснення д-ра Дм. Левицького хіба вповні вистарчаюче, щоби прийти до переконання, що відома загально „дискреція“ хорого д-ра Бач. була тут зовсім зайва. Зайвою була теж широко закроєна його акція в справі одержання дозволу на зїзд. Легальне відбуття зїзду спиралося на правних основах, і тут не ішло про ніяке упривілеєння, тільки про респектування владою обовязуючого закону. Розуміється, ані про „поправлення“ резолюцій у відношенні до Радян. України чи до Польщі не було мови, ані ніяка ліквідація Петрушевичівців“ (яких, до речі кажучи, можна порахувати на пальцях обох рук) не стояла на порядку нарад зїзду. Не виключене, що таких аргументів у своїх самочинно-інтервенційних заходах уживав д-р Бач., одначе його аргументи вже від року не стоять у ніякому відношенні до Обєднання і його політичних напрямних. Важко оцінити, чи самочинні заходи д-ра Бач. мали якийнебудь вплив на те, що поліція не розвязала конґресу Обєднання. Сміємо твердити, що не мали ніяких, бо так само легально відбула свій зїзд соціялістично-радикальна партія, а прецінь не чути, щоби для неї здобував дозвіл д-р Бач. Щож торкається самих дозволів на партійні зїзди, то їх — зовсім природно — роблять всі партійні управи чи голови партій, найкращих і найрезолюційніших, яким залежить на правильному житті партії. І тому тимбільше приходиться дивуватися, чи керманичі тих партій, виступаючи в ролі опонентів, так широко і так негідно використовують в партійній боротьбі те, що для себе вони вважають природним і самозрозумілим.

Таким чином уважаємо те „темне місце“, яке зродило стільки справді темних і брудних думок у ворогів Обєднання, вповні вияснення. Віримо, що наше громадянство, в довірю до уманїатованих керманичів нашого політичного життя, з огидою відкине всі нікчемні інсинуації на адресу тих, що — задивлені у сяйво нефальшованого національного ідеалу, працюють для загалу, не хиляючи вниз прапора.

ні школи будуть виховувати нашу молодь — було би ризиком, про яке й не слід довго розводитися.

А знову манитися надією, що держава віддасть нам під нашу керму українські державні школи — як цього домагається резолюція останнього зїзду „Рідної Школи“, — то це слід уважати гарним резолюційним матеріялом, якому далеко до реалізації.

Щож нам лишається?

На мою думку, не лишається нічого іншого, як взятися до розбудови українського шкільництва. Ми мусимо собі вже раз ясно поставити перед очі нашу найвищу мету, до якої ми, — як нація — змагаємо і сказати собі щиро, чи ми дійсно відчуваємо потребу Рідної Школи, чи може вона для нас — є лише malum necessarium, бо трактуємо її по мачошиному й не даємо їй жити, як належиться.

Школа — це справа виховування прийдешніх народніх робітників, а не забавка, яку можемо чепурити пірцями, які кому в даний мент подобаються. Якщо ми не хочемо зіпхнути себе на горожан другої чи третьої кляси, якщо ми не хочемо на нашій землі статися дійсно меншістю, що задоволиться окрухами зі стола чужої культури, якщо ми хочемо вчити молодь для власного народу і його потреб — то ми мусимо як кожний інший нарід взятися поважно до організації нашого шкільництва.

І знову, починаючи від захоронок, садків, захистів і т. і. мусимо консеквентно творити свою народню школу по вимогам наукової психольоґічної педагогіки, далі витворити певну кількість середніх шкіл, а вкінці не сміємо зрезигнувати з найвищих шкіл, про які не згадує резолюція А 1).

Не підлягає квестії, що мусимо змагати до перестрою наших шкіл, але реформи не мусять бути наглі, як deus ex machina, але обдумані, передискутовані, бо всяка реформа вимагає передовсім часу. Тому не можна собі нічого доброго ворожити по резолюції Б 1) в якій вимагається предложити плян, напрям та програму перестрою українських приватних шкіл найдалі до кінця травня 1927! Боюся, щоби не було такого фіяска, як недавно зі шкільною анкетою.

Плян перестрою не сміє бути накинений суспільними й політичними діячами, а мусить вийти від педагогів, що справу передумають й переступіюють взірці за границею.

Ми всі маємо враження, що в Польщі за скоро реформується, а прецінь найрадикальніший плян б. мін. Миклашевського з 1924 року передбачував ліквідацію нижчих кляс середніх шкіл аж в р. 1942! І під таким кутом треба дивитися на реформи в шкільництві, а не робити скоків в невідоме, не бристи, не спитавши броду. Тому до реформи треба підготовитися, бо школа за дорога річ, щоби нею бавитися. Не маємо права занапащувати долю міліонів дітей, що не осягнуть в школі того, що повинні би осягнути. Яка школа, така молодь, яка молодь, така будучність народу, бо в руки нашої молоді складаємо свою долю — як нація.

Д-р Іван Велигорський.

Після арештування білоруських послів.

Варшава, 19. січня 1927.

Марш. Ратай одержав листа від мін. Мейштовича в справі арештованих білоруських послів. Мін. Мейштович твердить, що пос. Мєтлу приловлено в Глибокім, а пос. Головача у Волошин на факті доконування злочинної діяльности, звернеої проти безпеки держави.

В колах близьких до уряду кажуть, що арештовані посли стояли на чолі переворотової акції, а під охороною посольської незайманости мали поконувати всяку таку діяльність. Уряд предложить соймові докази, що на основі перепусток, підписуваних арештованими послами, більші вони перепускали на другий бік. Один із послів нібито організував напади на поліцію. Організації „Гуртків“ були так велені, що в кожнім селі крім правительственого віта був іще власний їх віт. Розпоряжали власною почтою, так що — по словам урядових кол — фактично роблено приготування до створення власної держави.

Йордан у Львові.

Львів, 20. січня 1927.

Вчорашне свято Йордану у Львові відбулось, як щороку, величаво при участи процесій з усіх львівських церков, що прийшли під проводом духовенства парохів і тисячів вірних. Процесія зі св. Юра прийшла під проводом о. мітрата Базюка при асисті всього клиру капітули. В Ринку о. мітрат Базюк доконав торжественного посвячення води, при чому співали два хори: теологів і рали Купчинського. Спокою, не зважаючи на тисячні маси народу, ніде не заколочено.

У львівськім ґарнізоні відбулося для жовнірів греко-католицького віроісповідання торжество Йордану в касарнях при вул. Ябдоновських, на подвірю кошар санітарного баталіону. Полеву Службу Божу відправив о. майор Стеткевич, під час чого співав хор і грала оркестра 40. п. п. Після Сл. Божої відбулося свячення води. В цьому торжестві взяло участь понад 2000 жовнірів гр.-католиків, а також заступники ріжних властей.

Для військ православного віроісповідання свято Йордану відбулося в прав. церкві при вул. Францішканській. Свячення води відбулося в церкві при вул. Купковій. І тут були представники властей, а також почесна компанія війська і військова оркестра.

Біржа.

Гроші.

Долар у прив. оборотах 9—9 і пів.

НОВИНКИ.

— По процесі 151. Всіх засуджених вже розвезено по тюрмах, а саме: засуджених на досмертну вязницю до тюрми в Равічі, засуджених на 15 і 10-літню тюрму до Вронок, засуджених на 6- і 4-літню тюрму до Сандомира. Оборона внесла, як відомо, проти присуду рекурс.

— Пошесті і недуги. У селах та містечках, що межують із Львовом, панують ріжні недуги, які поширюються заразливими бацилями: брюшний тиф у Кульпаркові, Зашкові, в Рясній Руській, Городку Ягайлонськім; плямистий тиф і червінка у селі Кульпаркові; красуха і шкарлятина у Конопницях, Малих Підліськах, на Замарстинові, на Знесінню та Янові; дифтерія в Городку, у Білці Королівській, містках Наварі, Поляни Загородках, Клепарові, Пикуловичах, Борщовичах, Кротошині. Молоко з цих місцевостей треба переварювати, а осіб, де є плямистий тиф, не впускати до хати.

— Бандитизм. У Букові, під Березовом троє бандитів убило всю родину господаря Д-нди з жінкою та сином, з наміром грабежі. Підчас шамотання горюча лямпа впала на долівку і стала причиною пожежі. Одного злочинця, Івана Влодка, лісника, безробітного, з Горішнього Шлеська арештували; він признався до нападу і до крадіжі 200 зол. — На фіру вязників між Перемишлем і Старим Самбором напали бандити, завважавши на ній скриню з тютюном. Але скриня була за сильно повязана дротом, тому грабіжники мусіли вдоволитись грішми, які найшли при селянах. На другий день грабіжника злапали біля Добромиля. — І під Варшавою бандити гуляють не менше свобідно. У селі Ізабелин напали вони на хату молочарки і вистріляли четверо її дітей а одну дівчинку задушили. Причина цього злочину поки що невідома; бандити взяли із собою лише одіж вбитих. Догадуються, що мотивом могла бути пімста якихсь сусідів.

— Користи з карнавалу. У звязку із новинкою про маскарадовий баль приготовлюваний „Кооперативою Український Театр“ у Львові, на 12-го лютого подаємо до відома, що на вчорашнім засіданні організаційного комітету вирішено дати його на спілку з „Товариством письменників і журналістів“. До цього часу його приготовлювано при співучасти товариського гуртка „Богема“, себто фактично гуртка письменників і журналістів необєднаних ніякою організацією, а звязаних тільки нитками чисто-товариських взаємин. Вже минулого року „Богема“ призначила весь дохід з традиційної маскаради на „Т-во письменників і журналістів“ і нині, так сказати, розплилась у цьому товаристві. „Т-во письм. і журналістів“ поставило собі метою вибудувати вже цього року кілька кімнат літньої оселі в Яремчі для наших робітників пера, що потребують зміни і половину доходу із згаданої маскаради призначить на цю ціль; другу половину доходу, як звісно, на „Кооперативу Український Театр“. Сподіємось, що традиційна найкраща наша маскарада випаде цього року ще гарніше і що до її успіху причиняться співпраця нового товариства і жертви наших інституцій, меценатів і заможних громадян, які під

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

держать симпатичну ціль наших обох корисних організацій.

— **Коза в костелі.** Двері костелів і церков стоять у неділю настіж. Тому не диво, що іноді війде туди хтось зовсім небажаний. Так трапилось останньої неділі в костелі Бернардинів, куди вперлась правдива, жива коза. Звідки вона взялась у центрі міста, ніхто не вгадає. Можливе, що прийшла з цікавости аж з Личаківської вулиці із заведення для глухонімих, біля якого вона завсіди блукає свобідно, проходжуючись перед шпиталями по хіднику. Досить, що коза ввійшла до костела підчас богослуження і згідно із своїм характером не дала себе легко звідти викинути. Треба було аж поліції і шнурка. Отці бернардини були згіршені, але кивали побожно головою кажучи: „якби всі кози так уперто пхалися до костела!"

— **Також письменник.** Російське Державне Видавництво (Госиздат) приготовляє видання літературних праць одного з найвизначніших діячів радянського режіму... але чиї? — не вгадаєте! голови чрезвичайки Дзєржинського.

— **Ощадність чи...** це називається інакше, судіть сами: Фінансовий виділ університету в Берліні одержав прохання, щоби видати річну знижку на їзду підземельною залізницею, кому: — Людвикові Фердинандові, пруському князеві, другому синові бувшого кронпринца. Хоча німецькі університети мають велику пошану для бувших членів роду Гогенцолернів, проте берлінський мусів відмовити синові батька, якому уряд признав недавно майно вартости 50 мільйонів золотих марок. Вдова по Красіні є не менше ощадна. Одержавши в спадщині по мужі мільйони в добрій валюті, добивається настирливо пенсії від радянського уряду.

— **Причина „вооруженного" конфлікту.** Італійська преса повідомляє, що один чорногорський селянин поганяючи свою худобу, перейшов в однім місці кордон Альбанії. Жандарми застрілили його. Тоді члени чорногорського племени, до якого належав застрілений альбанцями, рішили знищити станицю альбанської жандармерії. Щоби оминути кр'вавих сутичок, чорногорська влада вислала на кордон військо та поліцію. До війни не бракує вже богато. Чи то раз була вона причиною якоїсь худоби...

— **Літературна чужинна хроніка.** Абд-ель-Крім програвши мароканську війну, виселений на далекий острів як засланець французьким урядом, найшов ще спосіб, щоби пригадатись світові: видав свої спомини. А що пером не володіє він так блискуче, як шаблюкою, то оповів свої переживання та закулісові тайни своєї боротьби кореспондентові „Матена", який переніс це врешті у книжку. — Президент китайської республики підписав декрет про перевидання великої китайської енциклопедії, яка вийшла дуже давно, одночасно з енциклопедією т. зв. французьких енциклопедистів XVIII. віку Дідро і Д'Алямбера. Перші три примірники цього велитенського видавництва одержить Франція: один для університету, другий для Інституту східних наук, третій до бібліотеки президента республики. — Вийшов другий том автобіографії помершого минулого року великого англійського повістяра Райдера Хаггарда. Читачі може пригадують собі, що довкола його особи розгорілась палка кампанія два роки тому, коли популярного французького письменника Беноа обвинувачували, що він свою „Атлянтиду" списав від повісти „Вона" Хаггарда. „Вона" була другою його повістю і негайно зробила з нього багату людину. Уже за першу свою повість „Копальні царя Соломона" — як довідуємось з його спомин'в — Хаггард дістав досить високий гонорар 50 фунтів і 10 проц. з приходу видавництва. — Французькі книгарі почали від кількох літ видавати окремі бібліотеки, під спільним заголовком, звертаючись до ріжних письменників на писати їм том до згаданої серії. Є там „Цікаві життєписи", „Професії", „Похвали гріхів", „Гумор великих людей" то-що. Одним з найцікавіших видавництв є новопочата серія „Великі літературні події" себто студії про книжки, які відограли в історії літератури чи суспільного життя велику ролю.

— **Своєрідна холоднокровність.** Англійське кореспонденційне бюро Райтера підкреслює, як характеристичне явище, поведінку одного добродія з Монтреалю, який був у кіні, що згоріло внаслідок страшної пожежі, спричинивши смерть 70 кілька дітей. Цей добродій вибіг перший із салі на крик „горить!" і замісць подумати про спасення дітей, пішов до каси, домагаючись звороту за білет. Можливе, що неодин член американської культури буде гордий з такого прояву холоднокровности і „притомности ума".

— **Місто самовбивців** це Відень. Навіть перед війною їх скількість була досить велика, дарма, що вдача віденців належить до найбільше безжурних. Після війни і „габсбурської катастрофи" безробіття і звязані з тим недуги збільшили сильно число людей знеохочених життям. Минулого року було їх 2391 себто вдесятеро більше як перед війною. Та вмерло з них лише 800. Найбільше поширений спосіб смерти: отроєння газом.

— **Французькі вдовиці виходять замуж.** Французька офіціяльна статистика каже, що з 610.000 вдовиць по вбитих жовнірах 262.000 вийшло вдруге замуж. Причиною цього великого „подружого руху" розбудженого вдовицями поліґлих героїв є те, що коли вони виходять замуж, тоді мусять зректись своєї вдовичої пенсії, але в заміну одержують одноразове відшкодування в висоті трьохрічної пенсії. Тому, що місячна пенсія, наслідком падаючого франка, часто девалюється, вдовиці воліють цю подвійну комбінацію: одноразову більшу суму і подружжа. Крім цього і кандидати до подружого стану є більш охочі, коли жінка має в руках капітал. Найбільше вдоволена з цього є таки республика, яка вічно журиться зростаючим числом парубків, дівчат і бездітних подруж.

— **Світова всячина.** Голова англійських трейдюніоністів Кук забажав зробити собі агітаційне турне по південній Африці. Кілька впливових домашніх трейдюніоністів висловились проти його подорожі, лякаючись, що його гостинні виступи дадуть почин до заворушень між місцевими робітниками. — Італійський летун Піненго починає з кінцем цього місяця подорож довкола світа. — 28. мая відбудеться міжнародній господарський конгрес у Римі. На ньому радитимуть над продукцією збіжжа, мяса і молока із становища господарсько-суспільних інтересів. — Голова т. зв. Зєдинених синагог в Америці, Абрагамович, подає до відома, що одержав від грецько-православного патріярхату в Єрусалимі більший простір землі на будову синагоги в середині міста за 50.000 долярів. Будова біжниці коштуватиме 500.000 долярів, які зберуть жиди в Америці. — Польські державні музеї мають повиміновувати з німецькими історичні памятки. — Хуртовини в Росії спаралізували в останнім часі залізничий рух. В Омську на стації стоїть у чистому полі 41 особових поїздів; 30-степеневий мороз робить неможливою всяку ратункову акцію. Деякі залізничі шляхи замело снігом на 2 метри. В Самарі жде кільканацять особових поїздів і 73 з вантажем. Разом на радянських залізницях стоїть тепер яких 100 поїздів і жде ласки з неба.

— **Пригадка: Загальні Збори Лікарського Товариства** відбудуться дня 22. січня (субота) ц. р. в домівці Товариства о 7. год. вечером.

— **„Союз Українок"** у Львові подає до відома, що курс інструкторок почався дня 16.І. Додаткові вписи приймається до 22. ц. м. від 3–5 при вул. Крупярській 15, (Школа УПТ.). 1352 2–2

З судової салі.

Боротьба громади з комісарською диктатурою!

Дня 1. січня ц. р. відбулася цікава розправа перед Трибуналом Окружного Карного суду у Львові проти громадян зі села Гаїв коло Львова Ілька Керницького, Івана Шуплата, Гринька Готя і Андрія Ковча. Обвинувачував їх прокуратор за злочин публичного насильства з § 98 „а" к. з. Цього злочину мали вони допуститися в той спосіб, що дня 7. IV. 1925 р. мали громадського комісаря Сегера терором примусити до того, що він перечеркнув ухвалу прибічної ради про заміну громадського грунту на приватний грунт власника млина Бронислава Дроновича. В мотивах акту обвинувачення подається таке: прибічна рада в Гаях постановила дня 5.IV. 1925 замінити громадський грунт, положений коло млина Дроновича на його приватну луку. На це відступлення громадської землі не годилася однак значна більшість громади, що виявилося на зборах під церквою дня 7. IV. 1925, на яких Іван Керницький висказував голосно свій погляд про шкідливість цеї заміни. Тоді вибрано пять делегатів, котрі мали зажадати від комісаря Сегера, аби відносну постанову видерти або викреслити з книги протоколів. Тими делегатами були обвинувачені. Коли на їх візвання явився Сегер до громадської канцелярії, численна товпа окружила канцелярію, а делегати устами І. Керницького зажадали рішучо, аби негайно скасувати постанову про заміну грунту. Це дійсно під натиском громади сталося, бо комісар налякався голосних окликів, погроз і грізної поставы товпи.

Обвинувачені старі поважні господарі: Ілько Керницький головний обвинувачений, 70-літній старець. Всі обвинувачені зізнають, що ніякого злочинства не поповнили, коли в імени громади боронили її перед шкідливою господаркою комісаря і його підлизнів. Заміна грунту з п. Дроновичем була крайно шкідлива, бо через неї відбиралося доступ до громадської ріки. Громада кілька разів виразно заявляла своїм непрошеним опікунам, що ніколи на ту шкідливу заміну не погодиться.

Свідки прокураторські — прибічні радні. В слідстві, де не мали перед собою громадської контролі, зізнавали дуже бундючно. Там вони твердили, що ціла громада, а передовсім делегати, грозили, що треба комісарів укамінувати і вивішати, бо це злодії, хруні і грабіжники, що за кусень ковбаси занапащують громадське добро. Тут на розправі трохи присмирили: вже не зізнавали, що вони скасували постанову прибічної ради та що зрезигнували т і л ь к и зі страху перед погрозами громади, але також тому, що боялися м о р а л ь н о г о б о й к о т у цілої громади. Між іншим один свідок виразно під присягою зізнав, що прибічна рада пила і їла ковбасу, а хто платив рахунок, не знає. Комісар Сегер, посесор фільварку в Гаях підтримує далі свої зізнання, що він цофнув постанову і зрезигнував під терором громади.

Оборонець д-р Іван Рогуцький в довшій річевій промові виказав цілу безпідставність акту обвинувачення. На основі рішень австрійського Найвищого Суду вільно вимусити правно байдуже ділання. Тимбільше вільно вимусити таке ділання, яке має перешкодити явному безправству. Прибічна рада допустилася надужиття своєї й так незаконної власти, коли ухвалювала заміну громадського грунту, хоч обовязуючі громадські закони виразно це признають тільки вибраним громадським радам, а не комісарам і їх прибічникам. Прокуратор звернувся з обвинуваченням на цілком не властиву адресу, бо на лаву обвинувачених повинен він був посадити комісаря Сегера з його прибічниками, а не тих чесних громадян, що в почутті свого громадського обовязку після свойого знання й совісти боронили громаду перед безправною і шкідливою комісарською господаркою. Теперішній стан громадського самоврядування на Зах. Українських Землях є протизаконний. Отже не диво, коли беззаконні насильства громадських „урядів" відбивають громадяне також насильством. В такій ситуації вільно їм це робити морально і правно.

По довшій нараді трибунал видав увільняючий присуд. Зібрана на салі і на коритарах громада Гаї дружно відпровадила своїх делегатів домів. Відразу було видно що в тій громаді є свідомі люде, свідомі своєї людської і національної гідности, якої вони не дадуть нікому потоптати.

ОПОВІСТКИ.

З лікарського Т-ва. Всіх Вп. п. лікарів-нострифікантів прошу подати свої адреси та евент. явитися дня 2. п. м. на Загальних Зборах Українського лікарського Товариства. — Д-р Бабій Володимир. Львів, вул. Льва Сапіги 6/III п. 1-1

За зібрану на весіллю Вп. Іванни з Гамчикевичів і інж. Вол. Фільца в Перемишлі квоту 54 зол. 74 сот. на політичних вязнів складає отсею дорогою жертводавцям подяку — Комітет. 1356 1—1

Учениці Гімназії СС. Василіянок у Львові зложили з нагоди імянин Директора на українських інвалідів зол. 55.

Подяка. Громада Студенток Українок в Празі складає комітетові „Рідної Школи" в Fort William щиру подяку за допомогу в улаштуванню майстерні ручних робіт, квотою двайцять'ять долярів. — За Управу: С. Качмарська, голова, Н. Шиманська, секретар. 1358 1—1

Кружок „Рідної Школи" в Яворові складає отсим подяку за жертву в квоті 50 зол. зложену п. Іванною з Гамчикевичів і інж. Володимиром Фільцом замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося дня 9. січня ц. р. в Перемишлі. 1355 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.